

การสร้างสรรคานาฏยอลังการบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก: กรณีศึกษา
การแสดงชุด ศรัทธาแห่งพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

CREATION OF A PERFORMANCE BASED ON THE ETHNIC CULTURE OF THE
WESTERN REGION: A CASE STUDY OF THE PERFORMANCE "FAITH OF NAM RON",
BAN KHA DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE

กรวิภา เลาศรีรัตนชัย¹, และ บงกช ทิพย์สุมนธา²

Kornwipa Laosrirattanachai¹, and Bongkoch Thipsumonta²

^{1,2}สาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

^{1,2}Thai Classical Dance and Performing Arts Faculty of Humanities and Social Sciences

Nakhon Pathom Rajabhat University

e-mail ¹Kornwipanamtan@webmail.npru.ac.th, ²Bongkoch@webmail.npru.ac.th

Received: June 23, 2024 Reviewed: August 20, 2024 Revised: October 10, 2024 Accepted: October 12, 2024

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคานาฏยอลังการบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก: กรณีศึกษา การแสดงชุด ศรัทธาแห่งพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์งานวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาบริบท ศิลปวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก 2) เพื่อสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงโดยชุมชนบนฐานทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ ภูมิภาคตะวันตก พื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดราชบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยและ พัฒนา (Research and Development) และการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชุมชน การประชุมกลุ่มย่อย แบบประเมินการ แสดงและแบบสอบถามนักท่องเที่ยว โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อออกแบบและสร้างสรรค์การแสดงชุด ศรัทธาแห่งพุน้ำร้อน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี มีวิถี ชีวิตอยู่กับสายน้ำสำคัญ 3 แหล่ง ได้แก่ 1) น้ำฝน 2) น้ำจากอ่างเก็บน้ำพระราชทาน และ 3) น้ำจากบ่อน้ำพุ ร้อน ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา อีกทั้งยังมีศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญคือ การละเล่นกระทบไม้ ที่ถือเป็น ทุนทางวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ นำมาถ่ายทอดผ่านการแสดงและองค์ประกอบการแสดงได้แก่ แนวคิด ดนตรี เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้แสดง รวมไปถึงท่ารำที่ใช้ในการแสดง เพื่อเป็นการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับชุมชนและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไว้ให้คงอยู่กับชุมชน ต่อไป

คำสำคัญ: สร้างสรรค, นาฏยอลังการ, ฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์, ภูมิภาคตะวันตก, ศรัทธาแห่งพุน้ำร้อน

Abstract

The creation of a performance based on the ethnic culture of the Western region: a case study of the performance "Faith of Nam Ron", Ban kha District, Ratchaburi province aimed to 1) study the context of ethnic culture of the Western culture and 2) to create the performance by the community based on cultural capital of the Western ethnics, Karen Area, Ban Phu Nam Ron community, Ratchaburi province. This study employed Research and Development and participatory action research. Research instruments were community interviews, focus group, performance evaluation form and tourist questionnaires. Those data were used to analyze for designing and creating the performance "Faith of Nam Ron".

The results showed that Karen ethnics in Ban Phu Nam Ron community, Ban Kha District, Ratchaburi province spent their lives with three main streams including rain water, water from Royal reservoirs, and water from hot spring. Karen people were farmers. Also, the important art and culture was Bamboo Tap Dance. This was considered as uniquely cultural capital. The performance components were idea, music, costumes, props, performers, and dance posture. To do this, it can promote tourism to the community and eternally reserve art and culture of Karen ethnics.

Keywords: creative, performing arts, ethnic culture, western region, faith of phu nam ron

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายของวัฒนธรรมสูง จากการสำรวจพบว่า มีกลุ่มชาติพันธุ์อยู่มากกว่า 60 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีภูมิปัญญา ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนวัฒนธรรมที่หลากหลายและแตกต่างกัน สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกของไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมด 9 กลุ่ม อยู่ในบริเวณ 7 จังหวัด คือ กาญจนบุรี เพชรบุรี ราชบุรี นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยโซ่ง ไทยพวน ไทยยวน ลาวครั่ง ลาวใต้ ลาวเวียง ซึ่งอยู่ในตระกูลภาษาไท กลุ่มชาติพันธุ์มอญ และละว้า อยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก และกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ซึ่งอยู่ในตระกูลภาษา ทิเบต-พม่า (แสงแข สพันธุ์พงศ์, 2564, น. 74)

โดยกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ถือเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน มีขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ตามที่นักประวัติศาสตร์สันนิษฐาน เดิมกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงอยู่ดินแดนตอนเหนือของทิเบต เริ่มอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ประเทศจีนแฉะยาวนาน แล้วอพยพมาตั้งถิ่นฐานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายหลังถูกจีนรุกรานถอยร่นมาตามลุ่มแม่น้ำโขง และแม่น้ำสาละวินในเขตประเทศพม่าและอพยพเข้ามาในประเทศไทย (อาภรณ์ สุทธรวาท, 2551, น. 7) กะเหรี่ยงถือเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มแรกที่อพยพเข้าสู่ประเทศไทย ก่อนพวกอีก้อ มูเซอ ลีซอ และม้งเข้า เป็นเวลามากกว่า 200 ปี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนมากที่สุดและอาศัยอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ เช่น เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน แพร่ สุโขทัย

ตาก กำแพงเพชร อุทัยธานี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ โดยกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง แบ่งได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ 1) กะเหรี่ยงสะกอ หรือ “ปกากะญอ” 2) กะเหรี่ยงโป (Pwo Karen) 3) กะเหรี่ยงบเวหรือคะยา (Bwe หรือ Kayah Karen) 4) กะเหรี่ยงตองอูหรือปาโอ (Taungthu หรือ Pao Karen) (อุษา กุลบุตร, 2558, น. 1)

ชาวไทยกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณชายแดนใกล้เทือกเขาตะนาวศรี ชาวกะเหรี่ยงรุ่นเก่าในตำบลสวนผึ้งเล่าต่อกันมาว่าราว 200 ปีเศษถูกพม่ารุกรานพากันอพยพข้ามเทือกเขาตะนาวศรีเข้าชายแดนไทยทางอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี แล้วแยกย้ายไปอยู่ที่จังหวัดราชบุรี อพยพมาอยู่ที่บ้านเก่ากะเหรี่ยงและบ้านหนองกะเหรี่ยง (บ้านหนองนกระเรียน) แล้วโยกย้ายมาทางตะวันตกจนถึงลำน้ำภาษี ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตอำเภอสวนผึ้ง และกิ่งอำเภอบ้านคา อีกส่วนหนึ่งแยกไปทางใต้จนถึงต้นน้ำเพชรบุรี กะเหรี่ยงที่อยู่ในอำเภอสวนผึ้งกระจ่ายกันอยู่ในเขตตำบลสวนผึ้ง และตำบลตะนาวศรี ส่วนชาวกะเหรี่ยงในกิ่งอำเภอบ้านคา อาศัยอยู่ที่ตำบลบ้านบึง ตำบลบ้านคา และตำบลยางหัก อำเภอปากท่ออีกด้วย (ศิริธร สาวเสมอ, 2555, น. 24 - 25)

ชาวกะเหรี่ยงที่เข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่เป็นกะเหรี่ยงโผล่วและจกอร์ เป็นกลุ่มประชากรดั้งเดิมที่อยู่มานานกว่า 200 ปี ตั้งถิ่นฐานตลอดลำน้ำภาษี บริเวณที่ราบเชิงเขาตะนาวศรีติดชายแดนไทย พม่า ครอบคลุมพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอปากท่อ และอำเภอบ้านคา ก่อนปี พ.ศ.2511 ตำบลสวนผึ้งเป็นเขตการปกครองหนึ่งของอำเภอบึง มีพื้นที่ถึง 663,125 ไร่ เนื้อที่ 2,145 ตารางกิโลเมตร กินพื้นที่ถึงร้อยละ 60 ของอำเภอบึง ประชากรดั้งเดิมเป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ตำบลสวนผึ้งมีหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลกันถึง 12 หมู่บ้าน มี 7 หมู่บ้านที่เป็นหมู่บ้านหลักของคนกะเหรี่ยง คือ บ้านบ่อ บ้านสวนผึ้ง บ้านทุ่งแฝก บ้านท่ามะขาม บ้านบึง บ้านคา บ้านโป่งกระทิง (อุษา กุลบุตร, 2558, น. 1)

ชาวกะเหรี่ยงราชบุรี คือ ประชากรประจำท้องที่ ที่มีบรรพบุรุษเคยเคลื่อนย้ายไปมา มีความสัมพันธ์กับชนกลุ่มอื่น ๆ เช่น นำของป่ามาแลกเปลี่ยนกับชาวเมืองราชบุรี มีวิธีการดำรงชีพด้วยการทำไร่ ทำนา และหาของป่า มีภาษาพูดเป็นของตนเอง ชาวกะเหรี่ยงที่ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย มีการเรียนรู้ภาษาไทย ปฏิบัติตามกฎหมายไทย จึงเป็นคนไทยในเวลาต่อมา โดยมีวัฒนธรรมกะเหรี่ยง เช่น ภาษา ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ และการกระทำ ชาวกะเหรี่ยงราชบุรีเรียกตนเองว่า หละโหล่ง/ หละโหล่ง หมายความว่า คน หรือ มนุษย์ แต่บางเอกสารกล่าวถึงกะเหรี่ยงราชบุรีใช้คำว่า กะโพล่ง โพล่ง โพล่ว โป้ว หรือโป ก็มี ขึ้นอยู่กับการตีความจากเสียงที่ได้ฟัง อีกทั้งข้อจำกัดของอักษรไทยไม่สามารถเขียนแทนเสียงทุกภาษาได้ จึงทำให้มีการเขียนชื่อและเรียกชื่อกะเหรี่ยงราชบุรีเป็นหลายแบบหรือเรียกว่า กะหรั่ง (ข้อมูลทั่วไปจังหวัดราชบุรี, ม.ป.ป, น. 40)

วิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่มีความผูกพันกับธรรมชาติและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อ การแสดงออกด้านดนตรีประกอบพิธีกรรมจึงมีกลิ่นอายความเป็นพื้นบ้าน ท่วงทำนองบทเพลงสื่อถึงสิ่งรอบตัวที่ได้ประสบพบเจอนำมาร้อยเรียงเป็นการขับลำนำประกอบเพลงตามอัตลักษณ์ของตนเอง (ศิริธร สาวเสมอ, 2555, น. 2) โดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ย่อมมีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งในวิถีชีวิตของมนุษย์ไม่ว่ากลุ่มชนใดย่อมมีอารมณ์ความรู้สึกรื่นเริงในขณะดำเนินชีวิต มีองค์ประกอบหลายอย่างที่ทำให้เกิดการรำ การร้อง การเล่น การทำเพลงขึ้นในสังคมเป็นตัวแทนที่มีความหมายของความอุดมสมบูรณ์ การมีวัฒนธรรมร่วมกันในกลุ่มชนเกิดเป็นความภาคภูมิใจกับการมีเกียรติในวงสังคมให้ได้ยกระดับความเท่าเทียมกันระหว่างสังคมในชาติเดียวกัน (อาภรณ์ สุนทรวาท, 2551, น. 3)

คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมทางด้านศิลปะการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ให้คงอยู่และมีความน่าสนใจมากขึ้น โดยถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงกับสายน้ำที่สำคัญในชุมชน 3 แหล่ง ได้แก่ น้ำฝน น้ำจากอ่างเก็บน้ำพระราชทาน และบ่อน้ำพุร้อน วิถีชีวิตการทำนา ปลูกข้าว เกี่ยวข้าว ฝัดข้าว ตำข้าว และการละเล่นกระทงไม้ที่ถือเป็นอัตลักษณ์และศิลปะการแสดงที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง โดยคณะผู้วิจัยได้ออกแบบและสร้างสรรค์การแสดงชุด ศรีทธาแห่งพุน้ำร้อน รวมไปถึงการออกแบบองค์ประกอบการแสดงได้แก่ แนวคิด ดนตรี เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดง รวมไปถึงท่ารำที่ใช้ในการแสดง ที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงไว้ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับชุมชนโดยการสร้างสุนทรียภาพทางการแสดงให้กับนักท่องเที่ยวที่ได้มาเที่ยวชมกิจกรรมในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เครื่องแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่มีทั้งแบบดั้งเดิม และแบบสร้างสรรค์ขึ้นใหม่จากโครงการวิจัย นำไปใช้ในการแสดงเพื่อเป็นการส่งเสริมและสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบท ศิลปวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงโดยชุมชนบนฐานทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตกในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี โดยมีวิธีดำเนินงานวิจัยดังนี้

- 1) การลงพื้นที่ชุมชนเพื่อจัดประชุมกลุ่มย่อย สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องคนในชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ครู อาจารย์กลุ่มสาระวิชาศิลปะ (ครูนาฏศิลป์) ผู้สืบสานการแสดงกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เพื่อศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรม ศิลปะการแสดงของชาวกะเหรี่ยง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
- 2) สสำรวจความต้องการของชุมชนทางด้านศิลปะการแสดง เพื่อให้ชุมชนนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง
- 3) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์
- 4) ออกแบบและสร้างสรรค์การแสดงชุด ศรีทธาแห่งพุน้ำร้อน
- 5) นำการแสดงไปเผยแพร่ในงานบุญประเพณีของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
- 6) ปรับปรุงแก้ไขการแสดงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ จำนวน 3 ท่าน และจากแบบสอบถามความพึงพอใจในการชมการแสดง
- 7) นำการแสดงไปเผยแพร่ให้กับโรงเรียนในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

งานวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นาฏยอลังการบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก: กรณีศึกษา การแสดงชุด ศรัทธาแห่งพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี มีขอบเขตการศึกษาวิจัย ดังนี้

1) ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

การทบทวนเอกสาร และข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรม ศึกษาบริบทพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

2) ขอบเขตด้านพื้นที่

ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

3) ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่เริ่มเก็บข้อมูล 1 ปี ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2565 ถึง เดือนกันยายน 2566

4) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีประชากร คือ ผู้ใหญ่บ้าน คนในชุมชน เยาวชน ครูอาจารย์กลุ่มสาระวิชา ศิลปะ (ครูนาฏศิลป์) ผู้สืบสานการแสดงกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอ บ้านคา จังหวัดราชบุรี

5) ขอบเขตด้านเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ประกอบไปด้วย แบบ สัมภาษณ์ชุมชน การประชุมกลุ่มย่อย แบบประเมินการแสดงและแบบสอบถามนักท่องเที่ยว โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อออกแบบและสร้างสรรค์การแสดงชุด ศรัทธาแห่งพุน้ำร้อน

6) การวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล และการแปลผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม และจากการลงพื้นที่จัด ประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ จากประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกลุ่มนักท่องเที่ยว ในชุมชนจะใช้วิธีการวิเคราะห์ที่เรียกรวมว่า “การวิเคราะห์เนื้อหา” (Content analysis)

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) การตรวจสอบว่าข้อมูลที่ผู้วิจัย ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ จะเน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ นั้นมีความเหมือนกันหรือไม่ อีกทั้ง นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ให้ประชากรกลุ่มเป้าหมายอ่าน ตรวจสอบรับรองความถูกต้องของข้อมูลในส่วน ของการทบทวน บริบทชุมชน และการวิเคราะห์ตีความเบื้องต้น หรือแม้กระทั่งขั้นตอนการสรุปงานตาม ที่ผู้วิจัยได้บันทึกและวิเคราะห์ไว้นั้น ตรงกับบริบท สภาพการณ์ที่เป็นจริงมากน้อยเพียงใด

การแปลผล

การสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงนาฏยอลังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาค ตะวันตก ผู้วิจัยใช้วิธีการแปลผลโดยไม่กล่าวถึงตัวเลข แต่จะใช้รูปภาพ ตาราง เป็นการแปลผลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การสร้างสรรคานาฏยอลงการบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก: กรณีศึกษา การแสดงชุด ตรีทธาแห่งพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เป็นการสร้างสรรค์การแสดงชุดหนึ่งในงานวิจัยเรื่อง นาฏยอลงการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก (Grand dramatic arts by a community based on ethnic culture in the western region) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ

1) เพื่อศึกษาบริบท ศิลปวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยงโพล่ง ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำไร่ ทำสวน มีวิถีชีวิตผูกพันกับธรรมชาติและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อ การแสดงออกด้าน ดนตรีประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ จึงมีกลิ่นอายของความเป็นพื้นบ้าน ท่วงทำนองบทเพลงสื่อถึงสิ่งรอบตัวที่ได้ ประสบพบเจอมา นำมาร้อยเรียงเป็นการขับลำนำประกอบเพลงตามอัตลักษณ์ของตนเอง (ศิริธร สาวเสม, 2555, น. 2 - 3)

ประเพณีที่สำคัญของชาวกะเหรี่ยงคือ ประเพณีเรียกขวัญ กินข้าวห่อ (อั้งหมี่ถอง) ที่ชาวกะเหรี่ยง สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จัดตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 9 ของทุกปี ถือกันว่าเป็นการเรียกขวัญของคนใน บ้านที่ในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมาไปไหนต่อไหนมา ขวัญอาจจะตกหล่นไม่อยู่กับเนื้อกับตัว จึงเรียกให้กลับมาอยู่กับ ตัว โดยในพิธีเรียกขวัญของชาวกะเหรี่ยงก่อนจะผูกข้อมือ คนในครอบครัวจะเอาของหรือเครื่องประดับที่ติดตัว ไว้ตลอดใส่ไว้ในกระบุงเรียกขวัญตอนกลางคืนก่อนหนึ่งคืน เมื่อถึงช่วงเช้าผู้อาวุโสที่สุดหรือหัวหน้าครอบครัว จะทำพิธีเรียกขวัญ โดยใช้ด้ายสีแดงผูกที่ข้อมือของคนในครอบครัวทั้งสองข้าง แต่ถ้ามีคนในครอบครัวเกิด เดือนเก้าจะต้องผูกข้อมือทั้งสองข้างด้วยและให้ข้าวห่อ กล้วย อ้อย ดอกดาวเรืองและเศษด้ายที่ตัดออกจาก การผูกข้อมือนั้นให้เอาไปเก็บไว้ที่หัวที่นอน 3 คืน สิ่งที่ใช้ในการเรียกขวัญชาวกะเหรี่ยงที่สำคัญคือ การทำข้าว ห่อ รับประทานกับมะพร้าวชุดเคี้ยวน้ำตาลปีบที่มีรสชาติดหวานมัน นอกจากนี้ยังมีของมงคลอื่น ๆ ในพิธี ได้แก่ พวงหัวข้าวห่อ ลูกข้าวห่อ ด้ายสีแดง น้ำ ดอกดาวเรือง อ้อย กล้วย และเทียน (วริพร คำขวัญ, การสื่อสาร ส่วนบุคคล, 8 มิถุนายน 2566)

นอกจากนี้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวกะเหรี่ยงที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย คือการทอผ้า กะเหรี่ยง โดยบ้านบึงเหนือ มีการทอผ้ากะเหรี่ยงมาตั้งแต่ดั้งเดิม มีการสืบทอดกันมานานจนเป็นหนึ่งในตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของอำเภอบ้านคา โดยการรวมตัวของกลุ่มแม่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน โดยได้ทอผ้า ที่หลากหลายมีความสวยงามและยังมีการสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้า โดยการสอนลูกหลาน จัดทำเป็นรูปเล่ม เพื่อให้อ่านและเรียนเป็นการรักษาภูมิปัญญาทอผ้าให้คงอยู่ต่อไป (วริพร คำขวัญ, การสื่อสาร ส่วนบุคคล, 8 มิถุนายน 2566)

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อยกับกลุ่มผู้นำชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เพื่อหาอัตลักษณ์ของชุมชน พบว่า 1. ชุมชนมีการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะการแสดงของกลุ่ม ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่แสดงโดยเยาวชนในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี 2. มีการอนุรักษ์ และสืบทอดงานบุญประเพณีที่สำคัญของชาวกะเหรี่ยงไว้ได้เป็นอย่างดี เช่น ประเพณีเรียกขวัญกินข้าวห่อ

(อึ้งหมี่ถ่อง) 3. มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายในงานบุญประเพณีของชาวกะเหรี่ยงที่แต่งกายตามแบบดั้งเดิมของตนเองไว้ได้อย่างดีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย 4. มีการอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีเพื่อระลึกถึงแหล่งน้ำที่สำคัญของชาวบ้านในชุมชน 5. ชุมชนน่าอยู่และมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญมากมาย

จากการศึกษาบริบท ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี นำไปสู่การวิเคราะห์ ออกแบบและสร้างสรรค์การแสดงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับชุมชน ได้มีการแสดงสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ไว้ใช้แสดงเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว ดังวัตถุประสงค์ข้อที่

2) เพื่อสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงโดยชุมชนบนฐานทุนวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก พื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดราชบุรี

การออกแบบและสร้างสรรค์การแสดง ชุด ตรีธาแห่งพุน้ำร้อน เป็นการออกแบบจากการลงพื้นที่ สัมภาษณ์ชุมชน การประชุมกลุ่มย่อยในเรื่องของศิลปะการแสดง ดนตรี และเครื่องแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง ในพื้นที่ กับชาวบ้านชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี และการชมการแสดงในงานบุญประเพณีบุญข้าวห่อกะเหรี่ยงในการแสดงชุด จาปานิว เพลงรำนิทานพื้นบ้าน ของชาวกะเหรี่ยงโพลั่ว อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี อีกทั้งยังศึกษาท่ารำ ท่าเต้นจากสื่อวีดิทัศน์ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาออกแบบและสร้างสรรค์การแสดงชุด ตรีธาแห่งพุน้ำร้อน ให้การแสดงยังคงอัตลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี และชุมชนได้มีการแสดงสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่เพื่อให้กลุ่มเยาวชนและชุมชนสามารถนำการแสดงไปใช้แสดงได้ นำเสนอให้เห็นวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางด้านศิลปะการแสดงให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี ดังภาพการลงพื้นที่สัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อยดังนี้

ภาพที่ 1 ลงพื้นที่สัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อยชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

ที่มา : บงกช ทิพย์สุมนธา (2566)

ภาพที่ 2 การแสดงชุด จาปานิว ของชาวกะเหรี่ยงโพล่ง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
ที่มา : บงกช ทิพย์สุมณฑา (2566)

1. แนวคิดและรูปแบบการแสดง

เป็นการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ที่มีการออกแบบท่ารำจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อยกับชาวบ้านชุมชน ในหัวข้อศิลปะการแสดง ดนตรี เครื่องแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่ และการชมการแสดงในงานบุญประเพณีบุญข้าวห่อกะเหรี่ยงในการแสดงชุด จาปานิว เพลงรำนิทานพื้นบ้านของชาวกะเหรี่ยงโพล่ง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี และการศึกษาท่ารำกะเหรี่ยงจากสื่อวิดีโอที่ค้นที่เกี่ยวข้อง โดยการแสดงชุด ศรีทธาแห่งพุน้ำร้อน เป็นการแสดงที่บอกเล่าถึงวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ที่มีวิถีชีวิตอยู่คู่กับสายน้ำแห่งราชบุรีมาช้านาน (สายน้ำในที่นี้ หมายถึง 1. น้ำฝน 2. น้ำจากอ่างเก็บน้ำพระราชทาน 3. บ่อน้ำพุร้อน) บอกเล่าเรื่องราววิถีชีวิตการประกอบอาชีพและการละเล่นของชาวกะเหรี่ยง ได้แก่ การทำนา ปลูกข้าว เกี่ยวข้าว ฝัดข้าว ตำข้าว และการละเล่นกระทบไม้ โดยชาวกะเหรี่ยงจะออกมาเล่นกระทบไม้และเต้นรื่นเริงร่วมกันอย่างสนุกสนาน

2. เพลงและดนตรี

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ชุมชน และการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า การแสดงของชาวบ้านในชุมชนกะเหรี่ยงเป็นการร้อง รำ ของคนในครอบครัวเดียวกัน มีนักร้องและมีดนตรีประกอบจังหวะที่สำคัญคือ “แคน” ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบเพลงและดนตรีให้เป็นดนตรีร่วมสมัยที่ยังคงอัตลักษณ์ของดนตรีแคนไว้ในเพลง ประพันธ์เพลงและดนตรีโดย DC Sound studio ใช้ดนตรีร่วมสมัยที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง บอกเล่าถึงอารมณ์ความรัก ความศรัทธาที่ชาวกะเหรี่ยงมีต่อสายน้ำ อารมณ์ความสุขของชาวกะเหรี่ยงที่ได้ออกมาทำนา เกี่ยวข้าวร่วมกัน และความสนุกสนานของชาวกะเหรี่ยงที่ออกมาเล่นกระทบไม้และออกมาเต้นรำ รื่นเริงร่วมกันอย่างสนุกสนาน โดยใช้เวลาในการแสดงทั้งสิ้น 7 นาที

3. เครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายนักแสดงชาย

เป็นการออกแบบและสร้างสรรค์เสื้อผ้าของนักแสดงชายขึ้นใหม่ที่มีลวดลายและอัตลักษณ์ของผ้าทอกะเหรี่ยง พัฒนาและออกแบบเสื้อผ้าจากคณะผู้วิจัย เรื่องผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชนบน

ฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก นำมาประยุกต์ใช้ในการแสดงให้มีความร่วมสมัย สวยงาม และยังคงสะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งใส่เสื้อกล้ามสีขาวด้านในและสวมกางเกงเอวยางยืดสีดำ โดยผู้วิจัยเลือกใช้กางเกงที่สะดวกต่อการเคลื่อนไหวในการแสดง

ภาพที่ 3 เครื่องแต่งกายนักแสดงชาย

ที่มา : บงกช ทิพย์สุมณฑา (2566)

เครื่องแต่งกายนักแสดงหญิง

เป็นชุดกะเหรี่ยงแบบเสื้อตัวยาวที่ผลิตและขายอยู่ในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดราชบุรี โดยเลือกสีให้เข้ากับชุดของนักแสดงชาย คือ สีส้ม และสีน้ำเงิน โดยออกแบบให้นักแสดงสวมกางเกงผ้ายืดไว้ด้านในเพื่อให้สะดวกต่อการเคลื่อนไหวในการแสดง ที่มีท่ารำกระโดดข้ามไม้ไผ่ในการแสดง

ภาพที่ 4 เครื่องแต่งกายนักแสดงหญิง

ที่มา : บงกช ทิพย์สุมณฑา (2566)

4. อุปกรณ์ประกอบการแสดง

อุปกรณ์ประกอบการแสดงถือเป็นสิ่งสำคัญในการแสดง ที่สามารถสื่อสารให้ผู้ชมเข้าใจ

เรื่องราวที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอและเห็นภาพในการแสดงได้ชัดเจนมากขึ้น โดยอุปกรณ์ประกอบการแสดง ชุด ศรีธธาแห่งพุน้ำร้อน ประกอบด้วย 1) ผ้าชีฟองสีขาว 2 ผืน (ใช้เล่นแทนสายน้ำ) 2) กระบุงสะพายหลัง 4 ใบ 3) ไม้ไผ่ยาว 2 เมตร 4 ลำ 4) ดอกกุหลาบปลอม 1 ดอก (ใช้เล่นช่วงกระทบไม้)

ภาพที่ 5 อุปกรณ์ประกอบการแสดง
ที่มา : บงกช ทิพย์สุมณฑา (2566)

5. การออกแบบท่ารำ

การออกแบบท่ารำชุด ศรีธธาแห่งพุน้ำร้อน เป็นการออกแบบท่ารำแบบนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ที่มีลักษณะท่ารำกะเหรี่ยงผสมผสานกับท่าธรรมชาติ โดยท่ารำของชาวกะเหรี่ยงจะมีลักษณะมือจีบและตั้งวง แบบนาฏศิลป์ไทย แต่จะเป็นการจีบและตั้งวงแบบหลวมๆ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากการลงพื้นที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ในงานบุญประเพณีข้าวห่อกะเหรี่ยงและจากสื่อวีดิทัศน์ที่เกี่ยวข้อง โดยการแสดง บอกเล่าเรื่องราววิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ที่มีวิถีชีวิตอยู่คู่กับสายน้ำแห่งราชบุรี มาช้านาน (สายน้ำในที่นี้หมายถึง น้ำฝน น้ำจากอ่างเก็บน้ำพระราชทาน และบ่อน้ำพุร้อน) นำเสนอวิถีชีวิตการ ประกอบอาชีพและการละเล่นของชาวกะเหรี่ยง ได้แก่ การทำนา ปลูกข้าว เกี่ยวข้าว ฝัดข้าว ต่ำข้าว และการละเล่นกระทบไม้ โดยชาวกะเหรี่ยงจะออกมาเล่นกระทบไม้และเต้นรื่นเร่ร่วมกันอย่างสนุกสนาน โดยการแสดงแบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 สายน้ำกับชาวกะเหรี่ยง (เปิดด้วยกลืนอายุความรัก ความศรัทธาที่ชาว กะเหรี่ยงมีต่อสายน้ำ) ช่วงที่ 2 วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง ได้แก่ การทำนา ปลูกข้าว เกี่ยวข้าว ฝัดข้าว ต่ำข้าว ช่วงที่ 3 ชาวกะเหรี่ยงออกมาเล่นกระทบไม้และเต้นรื่นร่วมกันอย่างสนุกสนาน โดยมีตัวอย่างการแสดงแต่ละ ช่วงดังนี้

ภาพที่ 6 ตัวอย่างท่ารำช่วงที่ 1
ที่มา : บงกช ทิพย์สุมนธา (2566)

ภาพที่ 7 ตัวอย่างท่ารำช่วงที่ 2
ที่มา : บงกช ทิพย์สุมนธา (2566)

ภาพที่ 8 ตัวอย่างท่ารำช่วงที่ 3
ที่มา : บงกช ทิพย์สุมนธา (2566)

จากการลงพื้นที่ชุมชนในการชมการแสดงของชาวกะเหรี่ยงและจากการศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ท่ารำของชาวกะเหรี่ยงตำบลบ้านคา จังหวัดราชบุรี มีลักษณะการใช้มือจีบและตั้งวงแบบ

นาฏศิลป์ไทย แต่จะไม่เน้นความงามของการจีบมากนัก เป็นการจีบและตั้งวงแบบหลวมๆ มีท่าเดินย่อเท่าตามจังหวะ และมีการแปลแถวแบบง่ายๆ เพื่อให้เกิดความสวยงาม ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และออกแบบท่ารำที่ใช้ในการแสดงชุด ศรีธธาแห่งพุน้ำร้อน

การออกแบบท่ารำชุด ศรีธธาแห่งพุน้ำร้อน เป็นการออกแบบท่ารำแบบนาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่มีลักษณะท่ารำแบบท่าธรรมชาติ โดยการแสดงแบ่งเป็น 3 ช่วง ช่วงที่ 1 สายน้ำกับชาวกะเหรี่ยง ท่ารำที่ใช้จะเป็นการใช้มือทั้งสองจับผ้าและสะบัดผ้าไปตามท่วงท่าของนักแสดงชายทั้ง 2 คน โดยนักแสดงจะเล่นผ้าสีฟองสีขาว เพื่อสื่อให้เห็นถึงความพลิ้วไหวของสายน้ำที่มีความสำคัญต่อชาวกะเหรี่ยง (ดังภาพที่ 6) มีท่ารำทั้งสิ้น 4 ท่า ช่วงที่ 2 วิถีชีวิตการทำนาของชาวกะเหรี่ยง ท่ารำที่ใช้จะเป็นท่าธรรมชาติที่สื่อให้เห็นถึงการทำนา ปลูกข้าว เกี่ยวข้าว ฝัดข้าว และดำข้าว ลักษณะมือส่วนใหญ่ที่ใช้ในการแสดงจะเป็นมือแบ มือกำ และมือแบบท่าธรรมชาติ เช่น ท่าหว่านข้าว ท่าเกี่ยวข้าว ท่าดำข้าว (ดังภาพที่ 7) มีท่ารำทั้งสิ้น 22 ท่า และช่วงที่ 3 ชาวกะเหรี่ยงออกมาเล่นกระทงไม้และเต้นรำร่วมกันอย่างสนุกสนาน ท่ารำที่ใช้เป็นท่าธรรมชาติ ท่ากระโดดข้ามไม้ไผ่ตามจังหวะดนตรี ในจังหวะ ท่าง ๆ ชิด การเคลื่อนไหวร่างกายส่วนใหญ่จะเป็นท่ากระโดดเพื่อสื่อให้เห็นถึงความสนุกสนานและความรื่นเริงของชาวกะเหรี่ยง (ดังภาพที่ 8) มีท่ารำทั้งสิ้น 38 ท่า

ภาพที่ 9 ร่วมแสดงกิจกรรมสืบสานงานบุญประเพณีผูกแขนเรียกขวัญเดือน 9 (กินข้าวห่อ) ณ สำนักสงฆ์บ้านพุน้ำร้อน หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
ที่มา: กรวิภา เลาศรีรัตนชัย (2566)

ภาพที่ 10 ร่วมแสดงกิจกรรมสืบสานงานบุญประเพณีผูกแขนเรียกขวัญเดือน 9 (กินข้าวห่อ) ณ สำนักสงฆ์บ้านพุน้ำร้อน หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
ที่มา: กรวิภา เลาศรีรัตนชัย (2566)

ภาพที่ 11 ร่วมแสดงกิจกรรมสืบสานงานบุญประเพณีผูกแขนเรียกขวัญเดือน 9 (กินข้าวห่อ)
ณ สำนักสงฆ์บ้านพุร้อน หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
ที่มา: กรวิภา เลาศรีรัตนชัย (2566)

อภิปรายผลการวิจัย

การสร้างสรรคการแสดงชุด ศรีธธาแห่งพุร้อน เป็นการออกแบบและสร้างสรรค์การแสดงจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ชุมชน การประชุมกลุ่มย่อย และการชมการแสดงในงานบุญประเพณีข้าวห่อเกี่ยวเนื่องในการแสดงชุด จาปานิว เพลงรำนิทานพื้นบ้าน ของชาวกะเหรี่ยงไพล่ อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี อีกทั้งยังศึกษาทำรำ ทำเต็นจากสื่อวีดิทัศน์ที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสร้างสรรค์การแสดงให้ตอบวัตถุประสงค์และความต้องการของชุมชน โดยชุมชนต้องการชุดการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่แต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชนไว้ และจากการศึกษาพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่มีความงดงามและมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง การแสดงของชาวกะเหรี่ยงจะเป็นการร้อง รำ ของคนในครอบครัวเดียวกัน มีนักร้องและดนตรีประกอบจังหวะที่สำคัญ คือ “แคน” การอนุรักษ์และสร้างสรรค์การแสดงในรูปแบบใหม่ที่ยังคงอัตลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงไว้ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการถ่ายทอดและสืบสานศิลปะการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ให้คงอยู่ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับชุมชน ผ่านทางศิลปะการแสดง โดยถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิตและการละเล่นกระทบไม้ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงให้นักท่องเที่ยวได้สุนทรีย์จากการชมการแสดง สอดคล้องกับ จินตนา สายทองคำ และคณะ กล่าวว่า ศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่สั่งสมในชุมชนต่าง ๆ ผนึกเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคง มีเสถียรภาพเสริมสร้างความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างยั่งยืน (จินตนา สายทองคำ และคณะ, 2566, น. 500)

การสร้างสรรคการแสดง ชุด ศรีธธาแห่งพุร้อน ผู้วิจัยออกแบบองค์ประกอบการแสดง ได้แก่ แนวคิด ดนตรี เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดง รวมไปถึงทำรำที่ใช้ในการแสดงสะท้อนเอกลักษณ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงชุมชนบ้านพุร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ให้ชุมชนสามารถนำ

การแสดงไปใช้ประโยชน์ได้ อีกทั้งยังดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ เฉลิมพล จันทรโชติ กล่าวว่า การสร้างสรรค์ผลงานทางสุนทรียะด้านศิลปะการแสดงถือว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ ศิลปินสามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารความคิดและจินตนาการของตนให้ผู้ชมได้เข้าใจกับความหมายความรู้สึก และข้อมูลบางอย่างที่แฝงไว้ในการแสดงก่อนที่สิ่งเหล่านี้จะปรากฏขึ้นเป็นรูปธรรม ศิลปินจะต้องเกิดแรงบันดาลใจจากสิ่งที่พบเห็นเสียก่อนจึงจะทำให้เกิดเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ผ่าน การสื่อสารทางด้านดนตรี บทร้อง ท่าทางการพ่อนรำ อุปกรณ์การแสดง โดยเฉพาะเครื่องแต่งกาย (โฉลิมพล จันทรโชติ, 2565, น. 69) การออกแบบเครื่องแต่งกายและผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการแสดงให้มีความร่วมสมัย สามารถใส่ได้จริงในชีวิตประจำวัน จึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชน เมื่อผู้ชมหรือนักท่องเที่ยวได้ชมการแสดงจะเกิดความประทับใจ และซื้อเครื่องแต่งกายหรือผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ เป็นของฝากหรือของที่ระลึกได้

นอกจากเครื่องแต่งกายแล้ว องค์ประกอบอื่น ๆ ของการแสดง ได้แก่ การออกแบบแนวคิด การออกแบบดนตรี การออกแบบท่ารำ และการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยต้องลงพื้นที่เก็บ ข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องนำมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์การแสดงที่สร้าง อัตลักษณ์ให้กับชุมชน ให้ชุมชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์และนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. การสร้างสรรค์ท่ารำกลุ่มชาติพันธุ์ ต้องศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ ถึงจะสามารถออกแบบและสร้างสรรค์ท่ารำได้อย่างถูกต้องและสวยงาม
2. การออกแบบเครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการตลาด ควรคำนึงถึงความสวยงามและการใช้งานในชีวิตประจำวัน ให้มีเนื้อผ้าที่ดีและสวมใส่สบาย เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ซื้อสินค้าได้มากขึ้น
3. การออกแบบดนตรีต้องศึกษาและวางแนวคิดของตนให้ชัดเจนเพื่อให้ นักดนตรีสร้างสรรค์เพลงได้ ตามแนวคิดที่ผู้วิจัยออกแบบไว้
4. สามารถนำแนวคิด หลักการออกแบบและสร้างสรรค์การแสดงไปพัฒนาต่อยอดกับการแสดงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

จินตนา สายทองคำ ณรงค์ฤทธิ์ เชาว์กรรม และพิมพ์ิกา มหามาตย์. (2566). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้าน ศิลปะการแสดงเพื่อยกระดับคุณภาพสังคมอย่างยั่งยืน จังหวัดนครปฐม. วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, 8(3), 500.

โฉลิมพล จันทรโชติ. (2565). การสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายการแสดงชุด สาวปากใต้. วารสารวิพิธพัฒนศิลป์, 2(2), 69.

วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 6(3) : กันยายน – ธันวาคม 2567

Research and Development Institute Journal of Chaiyaphum Rajabhat University, 6(3) : September - December 2024

ศิริธร สาวเสมอ. (2555). **ดนตรีกะเหรี่ยง กรณีศึกษาหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา**

จังหวัดราชบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

แสงแข สพันธุ์พงศ์. (2564). มุมมองเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกผ่านน้ำพริก.

วารสารเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, 3(1), 74.

สำนักงานสภาเกษตรจังหวัดราชบุรี. (ม.ป.ป.) **ข้อมูลทั่วไปจังหวัดราชบุรี.** สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน

2567, จาก <http://www.nfcrbr.or.th/data/ratchaburi.pdf>

อาภรณ์ สุนทรวาท. (2551). **รำกะเหรี่ยงอำเภอสวนผึ้ง.** เพชรเกษม พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด.

อุษา กุลบุตร. (2558). **ความตื่นตัวทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง : กรณีศึกษา กลุ่มบ้าน**

บางกะม่า อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต].

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

